

ingediend op **1018** (2021-2022) – Nr. 2
17 december 2021 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Orry Van de Wauwer en Bart Tommelein

over het voorstel van resolutie

van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul,
Filip Dewinter en Chris Janssens

over steun aan Polen bij de verdediging
van de Europese buitengrenzen
en de veroordeling van de uitspraken
van staatssecretaris Sammy Mahdi in dat verband

Documenten in het dossier:
1018 (2021-2022) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme:*

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Staf Aerts, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Orry Van de Wauwer, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Toelichting door Johan Deckmyn	4
2.	Bespreking	5
2.1.	Tussenkoms van Orry Van de Wauwer	5
2.2.	Tussenkoms van Bart Tommelein	7
2.3.	Tussenkoms van Karl Vanlouwe	7
2.4.	Repliek van Johan Deckmyn	7
2.5.	Repliek van Orry Van de Wauwer	8
2.6.	Repliek van Karl Vanlouwe	9
2.7.	Repliek van Johan Deckmyn	9
3.	Stemming	9

Op 7 december 2021 behandelde de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme het voorstel van resolutie over steun aan Polen bij de verdediging van de Europese buitengrenzen en de veroordeling van de uitspraken van staatssecretaris Sammy Mahdi in dat verband.

(De vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

1. Toelichting door Johan Deckmyn

Johan Deckmyn legt uit dat er al een tijdlang duizenden illegale migranten vastzitten in het grensgebied tussen Wit-Rusland en Polen als rechtstreeks gevolg van het beleid van de Wit-Russische dictator Aleksandr Loekasjenko. Hij laat al maandenlang migranten uit het Midden-Oosten overvliegen om ze manu militari naar de grens met Polen te sturen, een buitengrens van de Europese Unie. De redenen voor dat beleid zijn inmiddels bekend: verdeeldheid creëren tussen de EU-lidstaten en wraak nemen voor de kritiek van het Westen op het dictatoriale optreden tegen Wit-Russische dissidenten. In een interview met de BBC eind november gaf Aleksandr Loekasjenko toe dat het zou kunnen dat Wit-Russische troepen onder zijn commando migranten helpen om de grens illegaal over te steken.

Polen reageert inmiddels zoals het hoort. Het geeft niet toe aan de chantage en versterkt zijn grens met Wit-Rusland met hekken en een forse aanwezigheid van leger en politie. Illegale immigranten die er alsnog in slagen om Polen binnen te dringen, worden via zogenaamde 'pushbacks' teruggestuurd naar Wit-Rusland. Het feit dat sommige migranten terugkeren naar hun thuisland, toont aan dat deze krachtige aanpak werkt.

De meeste immigranten die nu aan de grens verblijven, willen zich niet in Polen vestigen. Ze willen doorreizen naar Duitsland of andere West-Europese landen zoals België, waar ze een beroep kunnen doen op de sociale zekerheid en een netwerk van mensen van dezelfde afkomst. Het is dus gepast om Polen dankbaar te zijn voor een aanpak waarvan de overige EU-landen de vruchten dragen. Steeds meer EU-lidstaten zijn dan ook bereid om Polen financieel te ondersteunen.

In november is de situatie aan de grens geëscaleerd. Duizenden illegale immigranten zitten er nog steeds vast. De spanningen tussen Wit-Rusland en de EU nemen toe. Ook op het vlak van mensenrechten blijft de situatie waarin de Wit-Russische regering de migranten dwingt, ontoelaatbaar. Met valse beloften worden duizenden mensen naar Europa gelokt. Er zouden zelfs migranten overleden zijn.

Het zou voor de hand moeten liggen dat alle lidstaten zich zouden scharen achter de Poolse inspanningen om de Europese buitengrenzen te verdedigen. Het blijft immers niet bij de enkele duizenden immigranten die nu aan de grens vastzitten. Wanneer de Europese grenzen opnieuw worden opengesteld, dreigt een herhaling van het scenario van 2015 toen de rampzalige 'Wir schaffen das'-uitspraak van de Duitse bondskanselier Angela Merkel geïnterpreteerd werden als een open uitnodiging aan immigranten uit Azië en Afrika om zich massaal in Duitsland en bij uitbreiding in de EU te komen vestigen.

Het is in dat kader ook belangrijk te weten dat op 7 oktober 2021 twaalf EU-lidstaten een brief verzonden naar vicepresident van de Europese Commissie Margaritis Schinas en Europees commissaris voor Binnenlandse Zaken Ylva Johansson. Ze stellen dat de buitengrenzen van de EU maximaal beveiligd moeten kunnen worden en verwijzen daarbij onder meer naar de situatie aan de Pools-Wit-Russische grens. Concreet pleiten ze ervoor om de Schengengrenscodes aan te passen zodat duidelijk wordt wat de lidstaten kunnen ondernemen om illegale immigratie (al dan niet aangestuurd door vreemde mogendheden) het hoofd te kunnen

bieden. Ze klagen ook aan dat de Schengengrenscore niet expliciet voorziet in fysieke barrières als maatregel om de EU-buitengrenzen te beschermen. Die maatregel dient immers de belangen van de hele EU en niet enkel van de lidstaten aan de buitengrenzen. Voor dergelijke barrières zou ook prioritair een beroep gedaan moeten kunnen worden op fondsen uit de EU-begroting.

Sinds 2015 kwamen maar liefst 5 miljoen immigranten de EU binnen om asiel aan te vragen. Ook in België werden recordaantallen asielaanvragen genoteerd. De gevolgen daarvan laten zich nog altijd gelden. Op 16 november maakte het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen bekend dat er in de eerste tien maanden van dit jaar al meer dan twintigduizend asielaanvragen geregistreerd werden. Dat is een bijzonder hoog aantal, zeker omdat de coronacrisis in de eerste maanden van het jaar volop woedde en er bijgevolg nog reisbeperkingen van kracht waren. De Federale Regering heeft in tal van Vlaamse gemeenten nieuwe asielopvangplaatsen gecreëerd, vaak onder protest van de inwoners van de betreffende wijken en de lokale besturen. Het is dan ook van groot belang dat er geen signalen worden uitgestuurd naar Azië of Afrika dat iedereen hier welkom is en kans maakt op een verblijfsvergunning.

Federaal staatssecretaris voor Asiel en Migratie Sammy Mahdi stelde in De Afspraak dat de duizenden migranten op de grens tussen Polen en Wit-Rusland binnengelaten moeten worden in de EU zodat ze hun asielaanvraag kunnen indienen. Die uitspraak is rechtuit onverstandig, aangezien het binnenlaten van de migranten een hernieuwd aanzuigefect zou veroorzaken met alle noodlottige gevolgen van dien, ook voor de migranten zelf. Bovendien geeft de staatssecretaris toe aan het chantagebeleid van de Wit-Russische dictatuur. De uitspraak is een mes in de rug van de Poolse grensverdediging. Illegale migratie mag niet beloond worden en wie de Europese grenzen illegaal probeert binnen te dringen, moet tegengehouden of teruggestuurd worden. Dat is een heldere boodschap voor mensen die de oversteek zouden proberen te wagen.

Het voorstel van resolutie vraagt daarom aan de Vlaamse Regering om de Poolse regering onvoorwaardelijke steun toe te zeggen voor haar vastberadenheid om de Europese grenzen te beschermen tegen illegale immigratie en illegale migranten niet toe te laten tot de EU, en om de uitspraken te veroordelen van staatssecretaris voor Asiel en Migratie Sammy Mahdi die verklaarde dat de migranten aan de Poolse grens de Europese Unie binnengelaten moeten worden om hier asiel te kunnen aanvragen.

2. Bespreking

2.1. Tussenkost van Orry Van de Wauwer

Orry Van de Wauwer zegt dat CD&V een heel andere visie op asiel en migratie heeft dan het Vlaams Belang en in tegenstelling tot die partij wel respect opbrengt voor de internationale verdragen. Zijn fractie zal het voorstel van resolutie daarom niet steunen.

Dankzij het ingrijpen van bondskanselier Angela Merkel heeft de Wit-Russische overheid maatregelen genomen. Migrantten aan de grens worden nu opgevangen in verwarmde gebouwen waar ze de mogelijkheid krijgen om vrijwillig terug te keren naar hun land van herkomst. Een grote groep vluchtelingen, hoofdzakelijk uit Irak, heeft daar al gebruik van gemaakt. Het voorstel van resolutie is dus achterhaald.

Voorts zijn de uitspraken van Sammy Mahdi volledig uit hun context gerukt en interpreteert het Vlaams Belang ze verkeerd. In De Afspraak is de staatssecretaris in debat getreden met Walter Zinzen en Ivan De Vadder. Achteraf berichtten de

kranten onterecht dat de staatssecretaris ervoor gepleit zou hebben om alle migranten aan de grens binnen te laten. Op dat moment speelden zich op de Pools-Wit-Russische grens taferelen af die niet door de beugel konden. Mensen werden ingezet als pionnen op een politiek schaakbord, op een manier die elk mensenrechtenverdrag overtreedt. Het doelbewust misleiden en misbruiken van migranten voor politieke doeleinden is totaal onaanvaardbaar, stelde Sammy Mahdi in navolging van andere Europese beleidsmakers.

De EU heeft de toestand veroordeeld als een vorm van hybride oorlogsvoering. Terwijl vroeger vuurwapens werden gebruikt, zette Wit-Rusland mensen in als wapens om een conflict te beslechten. De staatssecretaris heeft die situatie terecht aan de kaak gesteld. Voorts heeft hij ervoor gepleit om de humanitaire crisis aan te pakken en de orde te herstellen. Het Wit-Russische initiatief om de migranten beschutting aan te bieden en om hun de kans te geven om terug te keren, heeft hij dan ook verwelkomd. De Europese Commissie heeft 700.000 euro vrijgemaakt voor noodhulp.

Sammy Mahdi benadrukte ook dat de EU toegang moet krijgen tot de migranten in het grensgebied. Er is een belangrijke rol weggelegd voor Europese agentschappen zoals Frontex. Zij moeten deel uitmaken van de oplossing en ter plaatse samenwerken met de betrokken lidstaten.

De staatssecretaris heeft wel degelijk zijn steun voor Polen uitgesproken en heeft verklaard dat het land zijn grenzen mag en zelfs moet beschermen. Johan Deckmyn beweert het tegenovergestelde. Elke lidstaat verwacht dat Polen die buitengrens van de EU op correcte wijze bewaakt.

Sammy Mahdi heeft benadrukt dat de laakbare praktijken van president Aleksandr Loekasjenko een halt toegeroepen moet worden. De EU heeft de vluchten van het Midden-Oosten naar Minsk opgeschort. Het Vlaams Belang lijkt te zijn vergeten dat de staatssecretaris erop heeft aangedrongen dat er moet worden gewerkt aan de terugkeer van vluchtelingen die onder valse voorwendselen naar Wit-Rusland zijn gekomen. Ondertussen is een paar honderd Irakezen al teruggekeerd. Het terugkeerbeleid is een sluitstuk van de Belgische aanpak van asiel en migratie.

Tot slot wijst het lid erop dat asiel aanvragen altijd mogelijk moet zijn, weliswaar onder voorwaarden. Die mogelijkheid openstellen, vloekt niet met sterke grensbewaking: het zijn twee keerzijden van dezelfde medaille. Migrantten moeten naar grensposten van de betrokken lidstaten worden geleid, waar ze gescreend moeten worden en er een procedure opgestart kan worden.

Het standpunt van de staatssecretaris is niet nieuw. België moet de internationale verdragen en de Europese rechtspraak nakomen. Die afspraken overtreden is niet enkel illegaal maar ook onmenselijk, al blijkt het Vlaams Belang het niet met die stelling eens te zijn. Het feit dat mensen asiel mogen aanvragen, betekent niet automatisch dat ze ook bescherming krijgen. Een fysieke grens oversteken of een procedure opstarten staat niet gelijk aan toegang tot de EU verkrijgen. Indien de procedure negatief wordt afgerond, krijgt de vluchteling geen verblijfsrecht. Ook in België bestaat er een procedure waarbij migrantten aan de grens asiel kunnen aanvragen zonder dat ze het Belgische grondgebied in juridische zin hoeven te betreden.

De spreker is het eens met de stelling van Johan Deckmyn dat Wit-Rusland op de zwakte van de EU heeft ingespeeld. Die vaststelling maakt echter duidelijk hoe hoog de nood aan een migratiepact is. Als er al zo'n pact had bestaan, dan zou de Wit-Russische poging tot destabilisering nooit zo succesvol geweest zijn. De EU moet daarom aan het pact blijven werken en mag het asielrecht of andere verworvenheden niet uithollen.

Johan Deckmyn had de moeite moeten doen om het volledige verhaal te doorgronden. Hij had niet mogen afgaan op een misleidende krantenkop. Het betoog van de staatssecretaris is een pak genuanceerder dan wordt gesuggereerd in het voorstel van resolutie.

2.2. Tussenkost van Bart Tommelein

Bart Tommelein geeft aan dat Open Vld het voorstel van resolutie niet zal steunen. Op vrijdag 26 november werd dit thema immers al aangekaart in de commissie naar aanleiding van een vraag om uitleg van Staf Aerts en de spreker. De minister-president antwoordde helder dat de EU solidair is met Polen, Letland en Litouwen en die landen steun heeft toegezegd. Het gaat om noodfinanciering en bijstand in natura. De minister-president haalde terecht aan dat de lidstaten de fundamentele waarden van de slachtoffers moeten respecteren en dat er een humanitaire oplossing moet worden gevonden voor de migranten die in het bos moeten leven. De Europese diplomatie overlegt met de landen van herkomst om te verhinderen dat er nog veel mensen naar Wit-Rusland zouden trekken. De minister-president heeft duidelijk laten blijken dat Vlaanderen achter het Europese beleid staat.

De uitspraken van een staatssecretaris van een andere regering veroordelen, draagt bovendien niets bij aan het debat. Zijn uitspraken moeten besproken worden in de Federale Regering en in de Kamer. De Open Vld-fractie zal dit voorstel van resolutie dan ook niet steunen.

2.3. Tussenkost van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe heeft bedenkingen bij het voorstel, dat zijn fractie niet zal steunen. De commissie heeft deze aangelegenheid al meermaals op de agenda geplaatst.

Vijf à zes jaar geleden deed zich ook een probleem voor aan de Europese buitengrenzen. Duizenden mensen die hoopten op een beter leven stroomden toen Hongarije binnen, waarop het land drastische maatregelen trof. De gevolgen van het feit dat de buitengrenzen niet bewaakt waren, lieten zich enkele weken later ook in België gelden.

Tegenwoordig doen er zich problemen voor in het Klein Kasteeltje en bij de Frans-Vlaamse grens. Elke dag proberen mensen vanuit Calais het Kanaal over te steken. Er zijn al mensen overleden. Al deze problemen hebben te maken met het feit dat de buitengrenzen van de EU onvoldoende versterkt zijn.

Bart Tommelein stelt dat de federale overheid dit debat moet voeren. De spreker meent echter dat het Vlaams Parlement er evenzeer over moet debatteren, aangezien de gevolgen van het beleid zich ook in Vlaanderen voordoen.

De minister-president zei duidelijk dat de buitengrenzen versterkt en beschermd horen te worden. Tegelijkertijd moeten de Europese binnengrenzen openblijven, ter wille van de open Vlaamse economie. De lidstaten die met grote uitdagingen te maken krijgen, ontvangen steun. Voorts pleit de minister-president voor de versterking van Frontex.

De spreker noteert dat Open Vld en CD&V een land zoals Polen steunen. Polen heeft inderdaad aanzienlijke noodhulp heeft gekregen van de EU.

2.4. Repliek van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn laat weten dat de commissieleden hem niet konden overtuigen van zijn ongelijk.

Het voorstel van resolutie is allerm minst achterhaald. In heel Europa wordt er immers nog gedebatteerd over de migrantencrisis. Slovenië, dat momenteel de EU voorziet, vraagt extra financiële steun voor het versterken van de Poolse-Wit-Russische grens. Verschillende landen scharen zich achter dat voorstel en ook Orry Van de Wauwer zegt de Poolse regering te steunen. Het land heeft nog steeds ondersteuning nodig.

Het is logisch dat de overige fracties de visie van het Vlaams Belang niet delen. Dat is precies waarom steeds meer Vlamingen het Vlaams Belang steunen, als alternatief voor de overige partijen die allemaal de mening zijn toegedaan dat de toevloed aan illegale migranten op dezelfde manier moet blijven worden opgelost. Het Vlaams Belang vindt dat de illegale migratie een halt moet worden toegevoerd. Meer en meer mensen zijn het ermee eens dat er in Europa geen plaats is voor gelukszoekers van over de hele wereld en dat aanzuigeffecten vermeden moeten worden.

Orry Van de Wauwer neemt het enthousiast op voor staatssecretaris Sammy Mahdi, maar hij zou eens moeten overleggen met zijn coalitiepartner, de N-VA, die op federaal niveau vergelijkbare kritiek heeft geuit als het Vlaams Belang in het kader van dit voorstel van resolutie. Misschien stellen de N-VA-leden van het Vlaams Parlement zich iets bescheidener op? Toch is de spreker blij dat Karl Vanlouwe acht dat het debat ook in het Vlaams Parlement moet worden gevoerd. Op dat punt wijkt hij af van de standpunten die de N-VA op federaal niveau heeft ingenomen.

Bescherming vragen betekent niet automatisch bescherming krijgen, betoogt Orry Van de Wauwer. Daarbij ziet hij het verschil tussen theorie en praktijk over het hoofd. De opeenvolgende regularisatierondes in België bewijzen dat het voor illegalen loont om hun asielaanvraag in te dienen. Als hun aanvraag wordt geweigerd, duiken ze namelijk de illegaliteit in en wachten ze af tot er een nieuwe regularisatieronde wordt gehouden. Het terugkeerbeleid werkt dus niet op de manier die CD&V voorhoudt.

Als de migranten binnen mogen, ontstaan er aanzuigeffecten. Daarom moeten de grenzen beschermd worden en moeten er desnoods pushbacks worden gebruikt. Die maatregel is niet onmenselijk en wordt ook in Australië toegepast.

2.5. Repliek van Orry Van de Wauwer

Orry Van de Wauwer wil graag een nuance aanbrengen. Karl Vanlouwe en Johan Deckmyn stellen dat CD&V de Poolse regering steunt. Polen heeft inderdaad het recht om zijn grenzen te verdedigen, maar draagt net zo goed verantwoordelijkheid voor de onmenselijke situatie waarin de vluchtelingen vertoeften. Ook andere kritiek op de regeringspartij Recht en Rechtvaardigheid (Prawo i Sprawiedliwość (PiS)), zoals het schenden van de rechtsstaat, blijft overeind. De Europese noodfondsen die Polen heeft ontvangen, zijn expliciet bedoeld om de situatie aan de grens op te lossen. CD&V steunt voor het overige de beslissing van de Europese Commissie om Polen af te snijden van de regiofondsen indien er nog sprake zou zijn van schendingen van de rechtsstaat of van lgbt-vrije zones (lgbt: lesbian, gay, bisexual, transgender).

Het Vlaams Belang en CD&V verschillen fundamenteel van visie op asiel en migratie, een probleem dat niet enkel in België kan worden opgelost. Meer samenwerking op Europees niveau is noodzakelijk en migratie moet zo worden georganiseerd dat mensen al in de conflictregio's een aanvraag kunnen doen. Zo wordt vermeden dat ze in de handen van mensensmokkelaars vallen en wordt het risico verkleind dat mensen naar Europa trekken met de gedachte dat ze sowieso asiel zullen krijgen. Orry Van de Wauwer benadrukt dat het niet de bedoeling is om iedereen op

te vangen maar om zij die er recht op hebben, wel bescherming te bieden, het liefst verspreid over de hele EU. Het is ontoelaatbaar dat een paar lidstaten de volle verantwoordelijkheid dragen.

De vergelijking met Australië gaat niet op, aangezien de EU geen eiland is.

2.6. Repliek van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe wil problemen met mensen op de dool, illegalen en transmigranten in Vlaanderen vermijden. Aan het Klein Kasteeltje doen zich opnieuw schrijnende toestanden voor. Het is vijf jaar geleden dat het zo erg was. Het moet stoppen dat er mensen verdrinken in het Kanaal. De spreker is verbolgen over het feit dat de Franse minister van Binnenlandse Zaken, Gérald Darmanin, beweert dat België ter zake te weinig doet.

Daarom moet er worden ingezet op de bescherming van buitengrenzen, wat enkel kan als Frontex versterkt wordt. Internationale verdragen moeten nageleefd worden. Dat geldt met name voor de Dublinakkoorden, waarin uitdrukkelijk staat dat de buitengrenzen beschermd moeten worden.

Tot slot wijst de spreker erop dat er nooit aan chantage mag worden toegegeven. Dat is precies wat dictators zoals Aleksandr Loekasjenko en Recep Erdogan, die ook in deze kwestie een rol gespeeld heeft, willen bereiken. Daarbij zetten ze mensenlevens op het spel. Als de EU toegeeft aan chantage, staat de deur wijd open voor illegale migratie. De dictators moeten duidelijk te horen krijgen dat de EU niet zal toegeven aan hun sinistere spelletjes.

2.7. Repliek van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn bevestigt dat we niet mogen toegeven aan chantage. Dat is de kern van het discours dat zijn fractie voert. De EU en de lidstaten moeten ervoor zorgen dat er een einde komt aan illegale migratie naar Europa. Iedere stap in de juiste richting is een goede stap.

Sommige sprekers betoogden dat het voorstel van resolutie achterhaald zou zijn. De spreker citeert een tweet van account Visegrad24 van een uur ervoor: "The Polish Border Guard has announced that it recorded 116 attempts to illegally cross into Poland in the past 24 hours. Poland also conducted 25 pushbacks of migrants across the border to Belarus. A group of 30 migrants tried to storm the fence near Czeremcha twice but failed." De tweet maakt duidelijk dat de problematiek nog brandend actueel is en dat er dringend maatregelen nodig zijn. Het voorstel van resolutie vormt daar een opstapje toe en is dus op zijn plaats.

3. Stemming

Het voorstel wordt verworpen met 2 stemmen voor en 10 tegenstemmen.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Orry VAN DE WAUWER
Bart TOMMELEIN,
verslaggevers